INTERNET STIFTELSEN

2023-10-31

Justitiedepartementet

Ju2023/01326

Internetstiftelsens remissvar på Datalagring och åtkomst till elektronisk information

Internetstiftelsen har beretts tillfälle att yttra sig över Datalagring och åtkomst till elektronisk information (SOU 2023:22). Internetstiftelsens remissvar är begränsat till vissa delar som avser påverkan eller ingrepp i den personliga integriteten på internet.

Om Internetstiftelsen

Internetstiftelsen är en oberoende, affärsdriven och allmännyttig organisation. Vi verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället.

Vi är en stiftelse och vår urkund slår fast att vi ska säkerställa en stark och säker infrastruktur för internet som tillgodoser dagens och framtidens behov i Sverige samt främja forskning, utbildning och undervisning med inriktning på internet. Vi ansvarar för internets svenska toppdomän .se och sköter även drift och administration av toppdomänen .nu. Intäkterna från affärsverksamheten finansierar en rad satsningar i syfte att möjliggöra att människor kan nyttja internet på bästa sätt och att ge kunskap om internetanvändningen i Sverige samt digitaliseringens påverkan på samhället. Vi tillhandahåller evenemang och utbildningsinsatser som gör det enklare att förstå och använda internets tjänster och som bidrar till ökad kompetens och fler möten som främjar internetinnovation.

Inställning till utredningen

Internetstiftelsen välkomnar utredningen och översynen med tanke bl.a. på den praxis som kommit från EU-domstolen sedan Tele2-domen, men anser att förslagen i utredningen i vissa avseenden går utöver vad som kan anses vara en rättssäker och proportionerlig lagstiftning på området.

Allmänna kommentarer

Internetstiftelsen vill att alla ska vilja, våga och kunna använda internet och är angelägen om att användningen av internet omgärdas av transparenta förfaranden och

adekvata skyddsmekanismer, och att datalagring för brottsbekämpning begränsas till vad som är nödvändigt och proportionerligt.

Det ligger i allas intresse att arbeta mot brottslighet men eventuell lagstiftning måste vara effektiv och rättssäker. Internetstiftelsen ser positivt på att en ny översyn görs av befintliga datalagringregler, men ser betydande svårigheter med flera av förslagen utifrån ett proportionalitets- och rättssäkerhetsperspektiv.

Förslagen innebär en förflyttning mot mer integritetsingripande åtgärder, en förflyttning som sker inte bara med detta lagförslag utan med flertalet av pågående och kommande lagändringar. När en rättighet inskränks är det högst troligt att den inte kommer tillbaka. Befogenheter att agera mot allvarlig brottslighet har högt stöd hos en stor del av befolkningen[1], men vi riskerar en ändamålsglidning som kan komma att påverka även den del av befolkningen som inte har någon koppling till kriminell aktivitet. Det är därför viktigt att se det nuvarande förslaget i ett större sammanhang.

Internetstiftelsen vill särskilt lyfta följande

Totalsträckskrypterad kommunikation

I lagförslaget föreslås att leverantörer ska vara skyldiga att ge tillgång till innehållet i kommunikation som är totalsträckskrypterad, det vill säga i tjänster där endast mottagare och sändare ska kunna läsa meddelandet i klartext, vid vissa förutsättningar.

Internetstiftelsen ifrågasätter inte att tillgång till information och bevisning från elektroniska kommunikationer ofta är av stor betydelse i brottsutredningar. Men att bryta eller försvaga krypteringslösningar för att komma åt uppgifter kan få stora konsekvenser; det öppnar upp möjligheten för missbruk, både vid själva användningen och av tredje part, och äventyrar användarnas integritet och säkerhet.

Förslaget i sin nuvarande form innebär ett mycket stort ingripande i grundläggande fri- och rättigheter, i synnerhet rätten till skydd av privatlivet, och även för informationssäkerhet på ett sätt som inte kan balanseras av t.ex. tillsynsmekanismer eller efterföljande rätt till prövning. Finns det en bakdörr i krypterade tjänster kan tekniken missbrukas, det är inte möjligt att bygga en bakdörr för enbart brottsbekämpande myndigheter.

Förslaget i denna del får därför anses gå utöver vad som kan anses vara en rättssäker och proportionerlig lagstiftning på området och Internetstiftelsen kan inte tillstyrka förslaget i denna del.

[1] För en genomgång av svenskars attityder till personlig data och övervakning på nätet, se Internetstiftelsens undersökning *Svenskarna och Internet 2023*, s. 101 ff.

Riktad geografisk lagring

Internetstiftelsen ser betydande svårigheter med förslaget kring geografisk riktad lagring. Förslaget, som ska grundas på Brottsförebyggande rådets officiella statistik med kommuner som geografiska enheter, riskerar att omfatta en stor del av Sveriges befolkning av vilken den stora majoriteten inte har någon koppling till grov brottslighet.

Förslaget får anses utgöra en generell och odifferentierad lagring, vilket inte är tillåtet enligt EU-domstolens uttalanden. Det torde därutöver vara svårt att genomföra tekniskt. Internetstiftelsen kan inte tillstyrka förslaget i denna del.

Avslutning

Avslutningsvis får det ifrågasättas om de nya datalagringsreglerna i flera avseende kan anses förenliga med EU-rätten.

Internetstiftelsen uppmanar lagstiftaren att säkerställa att lagstiftningens innehåll uppnår kraven på rättssäkerhet och proportionalitet innan de tas vidare i lagstiftningskedjan.

Internetstiftelsen hänvisar även till branschorganisationen TechSveriges svar i ovan delar.

Ärendet har beretts av bolagsjuristerna Jonas Råberg och Clara Ludvigsson.

För Internetstiftelsen

Carl Piva, VD